

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 23

Засновано у 2003 році

Рівне – 2024

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Чміль Г.П. – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)

Афоніна О.С. – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор, Український Вільний університет (Мюнхен, Німеччина)

Кравченко Л.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри культурології Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка

Курдина Ю.М. – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини, Національний університет «Львівська політехніка»

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв

Петренко О.Б. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності і міжнародного співробітництва РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Я. Франка

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології, Маріупольський державний університет (Київ)

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музейного менеджменту, Київський національний університет культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); CEEOL; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий також на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкуються за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 5 грудня 2024 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія KB № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

УДК 477.379.12

ОСОБЛИВОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ СТАРОВИННИХ СПОРУД У РАДИВИЛІВСЬКОМУ ЕТНОПАРКУ «ЛАДОМИРІЯ»

Любов Крайлюк – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-6232-7533>
krajluk65@ukr.net

Марія Шлапчинська – здобувачка ОС «Магістр» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
m68429818@gmail.com

Дослідження присвячене проблемам реставрації старовинних українських хат на прикладі пам'яток із колекції скансену «Ладомірії», що знаходиться у м. Радивилів Рівненської обл. Наголошується на заходах, проведених організаторами для відновлення цих пам'яток традиційно-побутової культури, зокрема стані збереження автентичних пам'яток, шляхах і засобах їх відновлення тощо. Виявляються відмінності регіональних скансенів та особливості їх компонування. Підкреслено, що особливістю Радивилівського скансену є кількісна перевага саме міських житлових споруд, на відміну від інших українських музеїв під відкритим небом. Доповнено інформацію про власників окремих будинків, перевезених до етнорезиденції, що стали вагомим здобутком етнопарку.

Ключові слова: етнопарк «Ладомірія», скансен, релокація, реставрація, дерев'яна хата, кліть, штихлір.

Постановка проблеми. На території Радивилівського культурного простору релоковані і відреставровані п'ять автентичних будівель, з яких три житлові хати і дві господарські будівлі – комори (кліть і штихлір), що стали основою для створення невеликого скансену. З часу заснування «Ладомірії» протягом понад десятиліття тут проводилися пошуки, закупівля, дослідження і реставрація старовинних інструментів, меблів та начиння. Особливістю переміщення, консервації та реставрації архітектурних споруд були короткі терміни виконання цих робіт через аварійний стан більшої частини самих об'єктів. У ході реставрації перед працівниками скансену було поставлено низку непростих завдань: дослідження старовинних зразків, встановлення часових меж кожного з будинків та вивчення особливостей архітектури певного часового проміжку, підбір сучасних реставраційних матеріалів, які найбільш точно могли відтворити певний елемент. Деякі з перевезених будинків були у незадовільному стані: частини їх прогнили, інші були знищені вогнем. Найбільш складним завданням реставрації будинків стало відтворення втрачених фрагментів.

Актуальність дослідження полягає у необхідності більш детального вивчення шляхів розвитку реставрації архітектурних об'єктів в етно-осередку, що знаходиться на Рівненщині. «Ладомірія» заснована відносно нещодавно, тому проблематика відновлення старовинних будинків, які тут зберігаються, варта наукового висвітлення. Тим паче, етнопарк стрімко розвивається; щоразу тут з'являються все нові і нові локації, пам'ятки та артефакти, тому питання є актуальним для подальшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень. Реставраційні роботи, що відбуваються на сучасному етапі, насамперед повинні сприяти відновленню пам'яток у найбільш наближених якостях до первісних, дослідженню старовинних будинків на основі вивчення матеріалів і давніх технологій та традицій їх створення, виявленню попередніх елементів реставрації, дослідженню основних причин і видів руйнувань. Теоретичні питання функціонування скансенів на прикладі динаміки розвитку музеїв просто неба Київщини розглядають Г. Вишневська та Н. Булгакова [1]. Вплив воєнних, соціально-політичних та суспільних чинників на культурно-дозвіллеву діяльність скансенів в Україні як історичного явища розглядає А. Позняк [14]. Дослідник висновує, що розгляд перспектив в умовах військової агресії виглядає проблематичним. Л. Орел присвятила монографію історії та сучасності Національного музею народної архітектури та побуту України в Києві. В окремому розділі авторка детально розглядає експозицію Полісся, в тому числі й Правобережного. Видання висвітлює загальні риси скансенів України, серед яких є і Сарненський [13; 329]. Необхідність збереження традиційного житла Рівненщини в Національному музеї народної архітектури та побуту України відзначає Л. Главацька [2]. З публікації дослідниці можна зрозуміти, що формування відділу волинського Полісся триває. Перспективними скансенами Рівненщини у 2020 році С. Коротун та М. Остапчук вважають інтерактивний (віртуальний) музей палацу Любомирських, Красносільський вітряк на Гошанщині та бункер Еріха Коха в Рівному, проте у публікації не згадується скансен у Радивиліві [9]. Чимало дослідників розглядають скансени у контексті туристичної діяльності, визначають фактори, що впливають на привабливість музеїв просто неба і їх експозиції.

Культурно-освітній діяльності громадської організації «Центру дослідження та відродження Волині» (ГО ЦДВВ) присвячено чимало публікацій, зокрема І. Дмитрук у своїй дослідницькій роботі аналізує діяльність етнопарку «Ладомирія» крізь призму ревіталізації промислового об'єкта під функції туризму [5]. О. Никорак [12] та І. Локшук [10-11] детально аналізують розвиток майстерні історичного ткацтва «Легенди Волині». Керівник ГО ЦДВВ В. Дзьобак описує особливості реконструкції серпанкового вбрання [4]. Проте, значно менше уваги приділялося проблемам реставрації старовинних будинків Волині. Наукових праць, присвячених особливостям реконструкції житла та господарських приміщень етно-резиденції «Ладомирія» фактично немає, лише трапляються окремі відомості в інтернет-ресурсах [15-20] та регіональних часописах [8].

Мета роботи: дослідити особливості реставраційних процесів; розглянути прийоми та техніки, застосовані у процесі реставрації старовинних будинків в етнопарку «Ладомирія»; віднайти окремі історичні відомості про релоковані споруди.

Наукова новизна полягає у проведенні дослідження історії будинків, що знаходяться на території скансену Радивилова та опису окремих реставраційних моментів, застосованих у процесі відновлення об'єктів. Акцентується увага на детальному вивченні та уведенні до наукового бігу однієї з ланок етнорезиденції – музею просто неба.

Методологічною основою дослідження, зважаючи на те, що етнорезиденції і скансени є складними динамічними структурами, є комплексний міждисциплінарний підхід.

Виклад основного матеріалу. До 2019 року на Рівненщині функціонував єдиний скансен, розташований на території Сарненського історико-етнографічного музею – Музей просто неба, що відтворює пам'ятку народної архітектури – фрагмент поліського села кінця XIX ст., що включає хатину селянина середнього статку, курну хатину, де експонуються етнографічні колекції одягу та речі побуту селян, експонати, що розповідають про ремесла і промисли поліщуків, а також вітряний млин, кузню, каплицю, датовану сер. XVIII ст. У 2024 р. Сарненський історико-етнографічний музей отримав грантову підтримку Українського культурного фонду для створення етноцентру «Полісся». Для втілення проєкту обрана окрема будівля початку XX століття, ремонт якої розпочато в 2023 році за кошти Сарненської міськради.

«Ладомирія» – мультиформатний культурний простір, що знаходиться у м. Радивилів Рівненської обл. Власне, сам проєкт, створений повністю на меценатські кошти, триває вже майже півтора десятиліття [19]. Серед інших він має чотири культурно-мистецькі локації: музей просто неба, проєкт «Майстерня етнобрендів», ткацька майстерня «Серпанок» та музей автентичного костюма. Відкриття етнорезиденції відбулося у вересні 2019 р. з ініціативи В. Дзьобака, мецената та керівника ГО «Центр дослідження та Відродження Волині». І з цього часу у «Ладомирії» відреставровано і облаштовано 3 старовинних будиночки: перший і другий перевезено з Рівного, обидва знаходилися по вул. Т. Шевченка, за номерами, відповідно, 85 і 113. Третій релокований з Косівського району Івано-Франківської обл. Крім цього, на території розташовано дві автентичні господарські споруди – шпихлір і кліть. Завданням першого етапу реставрації будинків, насамперед, є історичний та мистецтвознавчий аналіз, вивчення стану матеріалів (деревини) і автентичних технологій будівництва, основних причин та специфіки руйнувань. Після цього наступним кроком стало їх відновлення за давньою технологією, використання матеріалів та методів, що застосовувались при створенні оригінальних пам'яток. Адже, як зазначає А. Позняк, «лише оригінали мають автентичні, атрактивні та експресивні властивості, які значно підвищують ефективність їх сприйняття і які повинні використовуватися в педагогічних освітніх та виховних цілях» [14; 370].

Проєкт реставраційних робіт будинків «Ладомирії» здійснений працівниками Національного музею народної архітектури та побуту України в Києві. Під час реставраційних робіт ініціаторам будівництва скансену довелося мати справу з незадовільним станом експонату. Йдеться про будинок, що знаходився у Рівному на вул. Т. Шевченка, 85. Виявилось, що дубовий фундамент будинку прогнив, провалена одна зі стін, багато колод були не придатними для подальшого відновлення. Піч повністю зруйнованою. Дах у первісному стані не зберігся, адже на момент дослідження був покритий шифером. Попри великі труднощі, керівник ГО «Центр дослідження і відродження Волині» В. Дзьобак у вересні 2020 р. вирішив викупити об'єкт і провести повністю його реконструкцію. Вже 21 листопада цього ж року всі юридичні питання були вирішені [6].

Оскільки хатина має майже 200-літню історію (їй приблизно 170-180 років) – тому, певна річ, що у ній проживало кілька поколінь (майже шість), і кожне з них вносило свої зміни до її зовнішнього і внутрішнього вигляду. Правнук власника будинку, рівнянин Ю. Ойцось надав інформацію, що в старішій (без прибудови) частині цього будинку все своє життя мешкала рідна сестра його бабусі Кулій Надії Олексіївни – Тарасевич Марія Олексіївна (1929-2010 рр.) [7]. Варто відзначити, що сам пан Юрій є

засновником парку історичної реконструкції «Оствиця» у Рівному і також безпосереднім виконавцем деревообробних та архітектурних робіт. За свідченнями Валентини Кулій будинок побудований саме її прадідом Гордієм Тарасевичем – батьком діда по матері Олексія Тарасевича. Будинок пізніше добудований і в прибудові жила сестра Олексія Тарасевича Ганна з донькою Федорою та їхні нащадки. У старій частині будинку, яка, власне, і релокована до Ладомирії, жила також дружина Олексія Тарасевича – Уліта (дівоче прізвище – Остапчук) та три їхні доньки: Надія, Лідія і Марія. Олексій Тарасевич рано помер (1932 р.) і його вдова Уліта вдруге вийшла заміж; тут народився і зростав її молодший син від другого шлюбу – Леонід Кондратюк. Найстарша донька Надія Тарасевич, у заміжжі Кулій (1923-2012 рр.), разом зі сім'єю (чоловіком та двома доньками) проживала в будинку поруч на одному спільному великому подвір'ї. Власне, вона була матір'ю Валентини Кулій [7]. Збереглися спогади, записані рівненською краєзнавицею Г. Данильчук, Надії Кулій – що вона пам'ятала – як її дід Гордій, уже будучи при смерті, робив духовний заповіт на цю хату її батькові. «Прийшов батюшка і люди, які мали це засвідчити. А було в прадіда четверо синів – Федько, Роман, Сидор і Гордій. Наш батько Олексій Гордійович народився у 1888 р. Дід Гордій доживав віку з нашою сім'єю і в цій хаті. Був похований на старому кладовищі на вулиці Литовській» – розповідала Надія Кулій. Дружина Гордія Тарасевича носила ім'я Анастасія [3; 32].

За свідченнями В. Дзьобака, відразу було відомо, що перед релокацією будинок тривалий час не експлуатувався, що негативно позначилося на стані деревини. Таким чином, одним із завдань стало виявлення втрат та слідів від попередніх реставрацій (ремонтів). Для того, щоб максимально відновити хату, майстрами-реставраторами виконано чимало робіт: вивчення архітектурних особливостей тих часів, до яких належить хатина, очистка перевезених елементів будинку від попередніх слідів реставрації, підбір аналогічних сучасних матеріалів. Особливі труднощі виникли в процесі заміни вікон та дверей. Для детальних консультацій щодо виготовлення і встановлення цих елементів довелося їхати до Києва, до фахівців Національного музею народної архітектури та побуту України, причому загальна кількість таких поїздок сягає шести [6].

У процесі реконструкції будинку майстри очистили бруси від попередніх нашарувань відновлювальних робіт. Для того, щоб максимально відновити хату, вони частково знайшли старі колоди з таких же старих будівель, а повністю понижені замінили висушеними та обробленими спеціальною речовиною (біозахист) сучасними колодами. Дах покрили очеретом, який привезли з Херсонщини. Традиційно очерет мав мати товщину не менше 32 см, щоб будинок не промерзав, не протікав, тому майстри і відтворили цю особливість. Зверху виклали коньок із моху, щоб він від вологи розростався у стріху, зміцнював її і утеплював будинок. Зовні будинок виглядає ніби жовто-блакитним, його утеплили за давньою традицією: радивилівські майстри вимили та очистили бруси, між ними заклали паклю, обмазали глиною, побілили вапном та пофарбували синькою. Бруси при цьому традиційно залишилися природного кольору, їх лише обробили олійним розчином. Хати такого типу, як зазначає В. Дзьобак, побутували в деяких селах Здолбунівщини (Мала і Велика Мощаниця, Білашів), їх називали «митими».

Біля будинку знаходиться ще одна споруда, релокована з Полісся, кліть (клеть) – сільськогосподарська холодна комора другої половини XIX ст. Колись у таких приміщеннях зберігали речі або селили молоду пару, що ще не мала дітей. Споруда зведена у с. Заслав'є Рокитнівського району Рівненської обл. Колоди намагалися максимально зберегти, тому їх обробили консерваційним розчином. Частину кліті довелося доповнити колодами з нового дерева [6].

Схожі проблеми пов'язані з наступним будинком із вул. Т. Шевченка під номером 113, що знаходився поряд із пам'яткою дерев'яної архітектури середини XVIII ст. – Свято-Успенською церквою. Колись у цьому приміщенні проживали священнослужителі; протягом тривалого часу воно також не експлуатувалося. На момент демонтажу споруди (а це відбулося у травні 2021 р.), вона знаходилася у жахливому стані, – права частина була майже повністю знищена вогнем. Площа міської хати складає майже 120 м², що також ускладнювало релокацію. Цікаво, що коли будинок зносили, дах був двосхилим, але коли майстри збирали коробку, виявили, що він все таки від початку будувався як чотирискатний. Саме цей факт і вказує на одну з особливостей реставрації: адже під час демонтажу майстри можуть виявляти цікаві моменти першооснови експонату, що заховані за оновленнями, які вносило певне покоління. Хату також вкрили очеретом. Де-не-де проглядаються сліди від блакитної фарби, саме такого кольору був будинок, коли його перевозили, але реставратори вирішили показати якою була хатина у попередньому стані, до фарбування. Звичайно, для реставрації хатини також довелося шукати матеріали, відповідні до першооснови, щоб відновити знищені елементи. Як зазначає В. Дзьобак, цю хату неодноразово відвідував відомий у Рівному священник і цілитель Михайло Носаль, будинок якого знаходився неподалік [18]. Саме в цій хаті відкрили перший в Україні музей шкільництва історичної Волині, облаштований як клас сільської школи XIX ст.

Варто наголосити, що реставраційні роботи завжди мають в основі глибокі історичні дослідження. Працівниками «Ладомирії» проведено історико-дослідницькі поїздки до Національного музею народної архітектури та побуту України в Пирогові для отримання консультацій фахівців, детальне вивчення побуту певних регіонів України. Весь процес реставрації відбувався або безпосередньо працівниками музею, які мали великий досвід у релокації та реставрації житлових будівель, церков Волині та Івано-Франківщини, або місцевими майстрами з постійними консультаціями фахівців. Директорка Національного музею народної архітектури та побуту України Р. Повякель надавала велику підтримку та інформацію з усіх питань, пов'язаних із методикою релокації, консервації, реставрації. Радивилівськими майстрами вивчалася також спеціалізована література, у якій описувався аналогічний досвід, але кожен об'єкт реставрації унікальний і тому загальні настанови здебільшого не працюють. Безперечно, відновлювальна робота також потребувала оформлення спеціальної документації, фото- та відеофіксації.

Штихлір XIX століття належав прапрадідові В. Дзьобака – Микиті. Чоловік прожив довге життя – з 1835 по 1933 рік. Штихліром (або штихіром чи шпихіром) називали так звану «теплу» комору, у якій також зберігали речі або поселяли молоду сім'ю. На півночі Рівненщини таку теплу комору йменували «стебка» [10]. Ця дерев'яна споруда з с. Заміщина Радивилівської територіальної громади (тепер Дубнівський район Рівненської обл.) досить добре збереглася і цікава наявністю невеликої критої галереї на чотирьох колодах уздовж вхідної стіни. Ще одна цікава особливість штихліру – так зване заставне вікно, більш характерне для споруд XVIII ст., що гіпотетично може додати віку споруді.

І якщо говорити про особливості реставрації усіх будинків, що належать етнопарку, варто відзначити, що з третім житловим експонатом було найменше проблем. Хатина 1893 р. будови, викуплена у дядька бригадира майстрів-реставраторів Ігора Колобайчука та перевезена з села Річка на Косівщині Івано-Франківської обл., цілком зберегла свою першооснову, знаходилась на момент релокації в чудовому стані і тому фактично не потребувала реставраційних замінів дерев'яних конструктивних елементів. Дах хатини традиційно покрили колотим гонтом. Кахельна піч викладена з сучасних кахель, виконаних вручну майстрами-керамістами з Косівщини згідно світлин косівських кахель XIX ст. за автентичною технологією. В Україні існує сьогодні дефіцит майстрів, що володіють такими технологіями, адже велися перемовини з майже 20 керамічними осередками, і лише одна структура змогла забезпечити відповідну якість пічних кахель. Триває наповнення всіх споруд автентичним начинням (меблями, посудом, знаряддями праці, інтер'єрними тканинами), які також розшуковуються і викупуваються за меценатські кошти.

Скансен продовжує розвиватися як у матеріальному, так і в науково-освітньому аспектах. Зараз готується відкриття нового об'єкту – кузні XIX ст. (також із Косівського району). Найближчим часом планується впровадження нових різноманітних практик як апробація широкого кола проблем «Історії повсякдення», розв'язання яких вимагає міждисциплінарного підходу [6].

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що розвиток та діяльність скансенів Рівненщини, зважаючи на складні економічні обставини в умовах російської військової агресії, обумовлена зростаючими культурно-освітніми запитами суспільства. У процесі реставрації у етнорезиденції «Ладомирія» відновлено кілька історичних пам'яток української архітектури: 170-літню хату, облаштовану за волинськими традиціями, міщанський будинок XIX ст., 130-літню хату з Гуцульщини, комори з Волині і Полісся. Кожна зі споруд має свої особливості, притаманні місцевості і часу побутування. У підготовці усіх етапів реставрації застосовано науковий підхід. Відновлення і збереження цих архітектурних пам'яток є дуже важливим культурно-історичним процесом, адже усі старовинні артефакти несуть у собі характерні риси самобутності та неповторності регіональних особливостей українського народу. Наше дослідження доповнює інформацію щодо історії побудови і експлуатації однієї з рівненських споруд до її релокації та реставрації.

Таким чином, можна дійти висновку, що процес відновлення архітектурних об'єктів, що знаходяться на території етнорезиденції, вимагав застосування різних методів у залежності від стану споруди, першоосною яких стало детальне вивчення специфіки даного процесу. Проведення реставраційних робіт старовинного житла та створення скансену за ініціативи громадської організації ЦДВВ за кошти меценатів є великим вкладенням у історико-культурний розвиток України, Рівненщини і, зокрема, самого міста Радивилів.

Уже сьогодні українці та гості нашої країни мають ще одну можливість зазирнути у автентичний світ українського народу, відвідати старовинне житло предків, ознайомитися з побутом, звичаями та традиціями. Тож варто відзначити, що реставраційні роботи, проведені у етнопарку «Ладомирія» – це вагомий внесок у популяризацію історико-культурної спадщини. Реконструкція будинків, створення музею просто неба є важливим ресурсом для збереження ідентичності та подальшого культурного розвитку України.

Список використаної літератури

1. Вишнеvsька Г., Булгакова Н. Музеї просто неба – соціокультурний аспект. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* (Напрямок: Культурологія). 2021. Вип. 39. С. 81-86.
2. Главацька Л. Образ традиційного поліського села в експозиції Національного музею народної архітектури та побуту *Наук. зап. Рівнен. обл. краєзнавчого музею*. Вип. XXI. Рівне, 2023. С. 27-31.
3. Данильчук Г. Рівне у долях його мешканців. Рівне : Формат-А, 2019. 254 с. іл.
4. Дзьобак В. Деякі аспекти реконструкції «серпанкового одягу». Г.О. «Центр дослідження і відродження Волині». *Народні художні промисли України: історія, сьогодення, перспективи*. Київ, 2016. С. 249-253.
5. Дмитрук І. О. Етнопарк «Ладомірія» як приклад ревіталізації промислового об'єкта під функції туризму. *Студентський вісник НУВГП : зб. наук. пр.* Рівне : НУВГП, 2023. Вип. 2 (20). С. 82-84.
6. Інтерв'ю Володимира Дзьобака, записане Л. Крайлюк 05.11.2024 р. *Приватний архів авторів*.
7. Інтерв'ю Юрія Ойцюся і Валентини Кулій, записане Л. Крайлюк 15.10.2024 р. *Приватний архів авторів*.
8. Калько С. Хата з позаминулого століття поїхала до Радивилова. Рівне-Експрес, 24 верес., 2020 р. № 39 (1225). С.1.
9. Коротун С., Остапчук М. Перспективні скансени в Рівненській області. *Туризм: наука, освіта, практика*. Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 50 річниць створення Рівненського відділу Українського географічного товариства у Національному університеті водного господарства і природокористування / редкол.: В.С. Мошинський, Н.Б. Савіна, М.О. Клименко, С.І. Коротун та ін. Рівне : О.Зень, 2020. С. 97-101.
10. Локшук І. М. Осередки традиційного художнього ткацтва рівненського Полісся кінця XIX – початку ХХІ століття. *Вісник Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв*. 2014. № 7. С. 23-27.
11. Локшук І. Художні серпанкові тканини: проблема збереження та спроба відтворення сучасними майстрами. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. 2017. Вип. № 34. С. 116-128.
12. Никорак О. Радивилівський осередок ткацтва: відновлення традицій. *Народознавчі зошити*. 2020. № 4. С. 781-796.
13. Орел Л. Україна на схилах Дніпра: Національний музей народної архітектури та побуту України. За ред. А. Серикова. Київ : *Пам'ятки України*, 2021. 608 с.
14. Позняк А. Скансени в умовах російсько-української війни: трансформація культурно-дозвіллевих практик. *Культурологічний альм.* 2024. Вип. 1 (9). С. 366-372.
15. Ладомірія: чим вражає етнопарк у Радивиліві. URL: [https:// history.rayon.in.ua/topics/387580-ladomiriia-chim-vrazhae-etnopark-u-radivilovi](https://history.rayon.in.ua/topics/387580-ladomiriia-chim-vrazhae-etnopark-u-radivilovi).
16. Неймовірна історія перевтілення старовинної хати у Рівному. Їй 170 років (ФОТО). Радіо Трек : веб-сайт. URL: https://radiotrek.rv.ua/news/neymovirna-istoriya-perevtilennya-starovynnoi-haty-z-shevchenka-u-rivnomu-yiy-170-rokiv_foto_261610.html.
17. Старовинні хати, етноодяг та українська харчівня: чим дивуватиме туристів резиденція «Ладомірія». ЧаРівне : веб-сайт. URL: <https://charivne.info/news/ladomiriya>.
18. У етнопарку «Ладомірія» відкрили нову локацію. URL: [https:// history.rayon.in.ua/news/457622-u-etnoparku-ladomiriya-vidkrili-novu-lokatsiyu](https://history.rayon.in.ua/news/457622-u-etnoparku-ladomiriya-vidkrili-novu-lokatsiyu).
19. <https://ladomyriia.com/>.
20. У Сарнах на базі історико-етнографічного музею створять етноцентр «Полісся» URL: <https://rivne.media/news/u-sarnakh-na-bazi-istoriko-etnohrafichnoho-muzeyu-stvoryat-etnotsentr-polissya-98852>.

References

1. Vyshnevskaya H., Bulhakova N. Muzei prosto neba – sotsiokulturnyi aspekt. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku* (Napriam: Kulturolohiia). 2021. T. 39. S 81-86.
2. Hlavatska L. Obraz tradytsiinoho poliskoho sela v ekspozytsii Natsionalnogo muzeiu narodnoi arkhitektury ta pobutu *Nauk. zap. Rivnen. obl. kraieznavchoho muzeiu*. Vyp. KhKhI. Rivne, 2023. S. 27-31.
3. Danylchuk H. Rivne u doliakh yoho meshkantsiv. Rivne: Format-A, 2019. 254 s. il.
4. Dzobak V. Deiaki aspekty rekonstruktsii «serpankovoho odiahu». H.O. «Tsentr doslidzhennia i vidrozhennia Volyni». *Narodni khudozhni promysly Ukrainy: istoriia, sohodennia, perspektyvy*. Kyiv, 2016. S. 249-253.
5. Dmytruk I. O. Etnopark «Ladomyriia» yak pryklad revitalizatsii promyslovoho obiekta pid funksii turyzmu. *Studentskyi visnyk NUVHP : zb. nauk. prats*. Rivne : NUVHP, 2023. Vyp. 2(20). S. 82-84.
6. Interviu Volodymyra Dzobaka, zapysane L. Krailiuk 05.11.2024 r. Pryvatnyi arkhiv avtoriv.
7. Interviu Yurii Oitsiusia i Valentyny Kulii, zapysane L. Krailiuk 15.10.2024 r.
8. Kalko S. Khata z pozamynuloho stolittia poikhala do Radyvylova. Rivne-Ekspres 24 veresnia 2020 r. № 39(1225). S.1.
9. Korotun S., Ostapchuk M. Perspektyvni skanseny v Rivnenskkii oblasti. *Turyzm: nauka, osvita, praktyka*. Materialy II mizhnar. nauk.-prakt. konf. iz nahody 50-yi richnytsi stvorennia Rivnenskoho viddilu Ukrainskoho heohrafichnoho tovarystva u Natsionalnomu universyteti vodnoho hospodarstva i pryrodokorystuvannia / redkol.: V.S. Moshynskyi, N.B. Savina, M.O. Klymenko, S.I. Korotun ta in. Rivne : O.Zen, 2020. S. 97-101.
10. Lokshuk I. M. Oseredky tradytsiinoho khudozhnoho tkatstva rivnenskoho Polissia kintsia XIX - pochatku XXI stolittia. *Visnyk Khark. derzh. akad. dyzainu i mystetstv*. 2014. № 7. S. 23-27.
11. Lokshuk I. Khudozhni serpankovi tkanyny: problema zberezhennta ta spoba vidtvorennia suchasnymy maistramy. *Visnyk Lviv. nats. akademii mystetstv*. 2017. Vyp. № 34. S. 116-128.

12. Nykorak O. Radyvylivskiy osередok tkatstva: vidnovlennia tradytsii. *Narodoznavchi zoshyty*. 2020. № 4. S. 781-796.
13. Orel L. Ukraina na skhylakh Dnipra: Natsionalnyi muzei narodnoi arkhitektury ta pobutu Ukrainy. Za red. A. Sierykova. Kyiv: Pamiatky Ukrainy, 2021. 608 s.
14. Pozniak A. Skanseny v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: transformatsiia kulturno-dozvillievkykh praktyk. *Kulturolohichnyi almanakh*. 2024. Vyp. 1(9). S. 366-372.
15. Ladomyriia: chym vrazhaie etnopark u Radyvylivi. URL: [https:// history.rayon.in.ua/topics/387580-ladomyriia-chim-vrazhaie-etnopark-u-radyvilovi](https://history.rayon.in.ua/topics/387580-ladomyriia-chim-vrazhaie-etnopark-u-radyvilovi).
16. Neimovirna istoriia perevtilennia starovynnoi khaty u Rivnomu. Yii 170 rokiv (FOTO). Radio Trek: : veb-sait. URL: https://radiotrek.rv.ua/news/neymovirna-istoriya-perevtilennya-starovynnoi-haty-z-shevchenka-u-rivnomu-yiy-170-rokiv-foto_261610.html.
17. Starovynni khaty, etnoodiah ta ukrainska kharchevnia: chym dyvuvatyme turystiv rezydentsiia «Ladomyriia». ChaRivne : veb-sait. URL: <https://charivne.info/news/ladomyriya>.
18. U etnoparku «Ladomyriia» vidkryly novu lokatsiiu. URL: <https://history.rayon.in.ua/news/457622-u-etnoparku-ladomyriya-vidkrili-novu-lokatsiyu>.
19. <https://ladomyriia.com/>.
20. U Sarnakh na bazi istoryko-etnohrafichnogo muzeiu stvoriat etnotsentr «Polissia» URL: <https://rivne.media/news/u-sarnakh-na-bazi-istoriko-etnohrafichnogo-muzeyu-stvoryat-etnotsentr-polissya-98852>.

UDC 477.379.12

FEATURES OF RESTORATION OF ANCIENT BUILDINGS IN THE RADIVYLIV ETHNOPARK «LADOMYRIYA»

Kraylyuk Lyubov – Candidate of Art History, Associate Professor of the Department of Fine and Decorative and Applied Arts, Rivne State Humanitarian University, Rivne
Shlapchynska Maria – a graduate of the Master's degree program in the specialty 023 «Fine Arts, Decorative Arts, Restoration», Rivne State Humanitarian University, Rivne

The study is devoted to the problems of restoration of ancient Ukrainian huts on the example of monuments from the collection of the open-air museum «Ladomyriya», located in the city of Radyvyliv, Rivne region. The article emphasizes the measures taken by the organizers to restore these monuments of traditional and everyday culture, in particular, the state of preservation of authentic monuments, ways and means of their restoration, etc. The differences of regional open-air museums and the peculiarities of their layout are revealed. It is emphasized that the peculiarity of the Radyvyliv open-air museum is the quantitative advantage of urban residential buildings, unlike other Ukrainian open-air museums. Information about the owners of individual houses transported to the ethno-residence, which became a significant achievement of the ethno-park, is supplemented.

Key words: ethno-park «Ladomyriya», open-air museum, relocation, restoration, wooden hut, cage, stykhilir.

Надійшла до редакції 21.10.2024 року.

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С. В., ВИТКАЛОВ В. Г. «МОЛОДІЖНА» НАУКОВА ТВОРЧИСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 3

Розділ I. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

БЕНЕДИК С. А., ШАТРОВА М. Б. ГРЕЦЬКА АНТИЧНА ІСТОРІОГРАФІЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО СТУДІЮВАННЯ 8

ПАРТОЛЮК М. Т., ШАТРОВА М. Б. УКРАЇНСЬКА РУКОПИСНА КНИГА XIV – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТОЛІТТЯ: ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ 11

СУЛЬЖИК Ю., ШАТРОВА М. Б. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КНИГОДРУКУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI ст. ТА ЙОГО РОЛЬ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ 18

МАММАДЗАДЕ V. V. БУДИНКИ І МЕМОРІАЛЬНІ МУЗЕЇ ВИДАТНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. 22

SARIYYA H. S. ЗАСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ЗРАЗКІВ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 26

GULNARA I. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 30

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ДАВИДЧУК Д. РОЛЬ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ : ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ..... 34

БАСЮК Д. П., ШАТРОВА М. Б. КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ПОШУК НОВИХ ФОРМ ЙОГО ПРЕЗЕНТАЦІЇ 43

БЕНДЮГ К., ВИТКАЛОВ В. Г. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ІВЕНТ-СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ 48

БЄЛОЩУК А. Ф., ШАТРОВА М. Б. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ КЗ «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА» ОБЛАСНОЇ РАДИ 53

БОГІЙЧИК С. М., ВИТКАЛОВ С. В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯВОРІВЩИНИ В СТРУКТУРІ СЬОГОДЕННЯ 58

ДЕРКАЧ І. ДОСВІД ПРОЄКТНОГО КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА МІСТА ОСТРОГ 66

ШЛАПЧИНСЬКА М. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ СЕРПАНКОВОГО ТКАЦТВА СЕРЕД МОЛОДІ ЯК ФОРМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДАВНІХ ТРАДИЦІЙ РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ 71

ЧУПРИНА О. М. ТРАНСФОРМАЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ МІСТА РІВНЕ 78

КРАЙЛЮК Л., ШЛАПЧИНСЬКА М. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТАВРАЦІЇ СТАРОВИНИХ СПОРУД У РАДИВИЛІВСЬКОМУ ЕТНОПАРКУ «ЛАДОМИРІЯ» 83

**Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ КРІЗЬ ПРИЗМУ
ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ**

ПАВЛОВСЬКА А. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦТВІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	89
ПОЛЬЧЕНКО Х. В. ХОРЕОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СПОСІБ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	96
БРОНОВИЦЬКИЙ І. Л. ВЗАЄМНИЙ ВПЛИВ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ: ТРАНСФОРМАЦІЇ, ІННОВАЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ	103
ФЕДОРОВ О. СИНТЕЗ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА.....	107
УЖИНСЬКИЙ М. Ю., РОКІЩУК І. І., ТАТАРНИКОВ П. А. СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ЗВУКОВОГО МАТЕРІАЛУ : ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ.....	114
РОДІНЧУК О. В. ВІЙНА І КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА	119
САВАНЧУК О. О. МИСТЕЦЬКІ РЕФЛЕКСІЇ ДРАМИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	125

**Розділ IV. РЕГІОНАЛЬНА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА В КОНТЕКСТІ
СКЛАДНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

ЧУПРИНА О. М., САВАНЧУК О. О. КОЛІР ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ХУДОЖНИКОМ І ГЛЯДАЧЕМ	131
КРАЙЛЮК Л., САВАНЧУК О. МИКОЛА БЕНДЮК : ХУДОЖНИК-РЕСТАВРАТОР ТА ЙОГО ВНЕСОК У РЕСТАВРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РІВНЕНЩИНИ.....	135
СОКОЛОВСЬКА Н., ГОРИНА Л. ПЕРЕКЛАДЕННЯ ТВОРЧІВ ДЛЯ БАНДУРИ : РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....	139
МЕНТІУЄВА У. ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	146
HUSEYNOVA E. СОЦІАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НАБУТТЯ УЧНЯМИ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ.....	149

CONTENTS

VYTKALOV S., VYTKALOV V. «YOUTH» SCIENTIFIC CREATIVITY THROUGH THE PRISM OF INTERCULTURAL COMMUNICATION	3
<i>Part I. HISTORICAL RETROSPECTIVE OF THE CULTURAL AND ARTISTIC PROCESS</i>	
<i>BENEDICT S., SHATROVA M. ANCIENT GREEK HISTORIOGRAPHY .....</i>	8
<i>PARTOLIUK M., SHATROVA M. UKRAINIAN MANUSCRIPT BOOKS OF THE XIV – FIRST HALF OF THE XVII CENTURY: HISTORIOGRAPHY OF THE RESEARCH .....</i>	11
<i>SULZHYK Y., SHATROVA M. PREREQUISITES FOR THE EMERGENCE OF BOOK PRINTING IN UKRAINIAN LAND IN THE 16TH CENTURY AND ITS ROLE IN THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF CULTURE AND EDUCATION .....</i>	18
<i>MAMMAZADE V. V. AND MEMORIAL MUSEUMS OF OUTSTANDING REPRESENTATIVES OF MUSICAL ART .....</i>	22
<i>SARIYYA H. S. WAYS TO USE SAMPLES OF NATIONAL AND WORLD ART IN THE LEARNING PROCESS OF ELEMENTARY GRADES .....</i>	26
<i>GULNARA I. INVESTIGATING THE IMPACT OF FORMATIVE ASSESSMENT ON STUDENT LEARNING IN HIGHER EDUCATION. ....</i>	30
<i>Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF CULTURAL CREATIVITY</i>	
<i>DAVYDUCHUK D. THE ROLE AND FUNCTIONAL SIGNIFICANCE OF SOCIO-CULTURAL INSTITUTIONS DURING WAR: CHALLENGES AND PROSPECTS IN MODERN SOCIO-CULTURAL DISCOURSE .....</i>	34
<i>BASYUK D., SHATROVA M. CULTURAL POTENTIAL OF THE VOLYN REGION AND THE SEARCH FOR NEW FORMS OF ITS PRESENTATION .....</i>	43
<i>BENDYUG K., VITKALOV V. DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN EVENT SPHERE IN THE CONDITIONS OF WAR .....</i>	48
<i>BELOSHCHUK A. F., SHATROVA M. SOCIO-CULTURAL PRACTICES OF THE «RIVNE REGIONAL UNIVERSAL SCIENTIFIC LIBRARY» OF THE REGIONAL COUNCIL. ....</i>	53
<i>BOHIYCHYK S., VITKALOV S. CHARACTERIZATION OF THE SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF YAVORIV DISTRICT .....</i>	58
<i>DERKACH I.A. EXPERIENCE OF PROJECT CULTURAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF THE STATE HISTORICAL AND CULTURAL RESERVE OF OSTROG.....</i>	66
<i>SHLAPCHYNSKA M. POPULARIZATION OF SILK WEAVING AMONG YOUTH AS A FORM OF PRESERVATION OF ANCIENT TRADITIONS OF RIVNE POLISSYA .....</i>	71
<i>CHUPRINA O. TRANSFORMATIONS IN THE ARCHITECTURE OF THE CITY OF RIVNE .....</i>	78
<i>KRAYLYUK L., SHLAPCHYNSKA M. FEATURES OF RESTORATION OF ANCIENT BUILDINGS IN THE RADIVYLIV ETHNOPARK «LADOMYRIYA» .....</i>	83
<i>Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL</i>	
<i>PAVLOVSKA A. IMPLEMENTATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN ART OF THE XXI</i>	

CENTURY	89
POLCHENKO X. CHOREOGRAPHIC ACTIVITY AS A WAY OF INFORMATIONAL AND COMMUNICATIVE ADAPTATION	96
BRONOVYTSKYI I. THE MUTUAL INFLUENCE OF CHOREOGRAPHIC ART AND THE INFORMATION-CULTURAL SPHERE: TRANSFORMATIONS, INNOVATIONS AND PERSPECTIVES	103
FEDOROV O. SYNTHESIS OF CHOREOGRAPHIC AND AUDIOVISUAL ARTS	107
UZHYNSKYI M., ROKISHCHUK I., TATARNIKOV P. QUALITY STANDARDS FOR AUDIO MATERIAL: TOOLS AND METHODS	114
RODINCHUK O. WAR AND CULTURAL HERITAGE	119
SAVANCHUK O.O. ARTISTIC REFLECTIONS ON THE DRAMA OF WAR IN UKRAINE.....	125

Розділ IV. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

CHUPRINA O., SAVANCHUK O. COLOR AS A MEANS OF CREATING AN EMOTIONAL CONNECTION BETWEEN THE ARTIST AND THE SPECTATOR.....	131
KRAYLYUK L., SAVANCHUK O. MYKOLA BENDIUK – ARTIST-RESTORER AND HIS CONTRIBUTION TO THE RESTORATION ACTIVITIES OF THE RIVNE REGION	135
SOKOLOVSKA N., HORINA L. TRANSLATION OF WORKS FOR BANDURA	139
MEHTIYEVA U. EFFECTIVE WAYS AND METHODS OF TEACHING ENGLISH IN PRIMARY GRADES	146
HUSEYNOVA E. ACTIVE POSITION AS AN IMPORTANT FACTOR IN PUPILS ACQUIRING AN ACTIVE CIVIC STANCE	149

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ,
КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 23

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 05.12.2024. Замовлення № 510/5.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.18.17. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства РДГУ. Вип. 23 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2024. 157 с.

Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

ISBN 978-966-8424-77-9

ББК 71.0
УДК 08:168.522

Видавничі роботи: ФОП Бреґін А.Р.
свідотство про державну реєстрацію ААБ № 750918 від 20.11.2012 р.
33009, м. Рівне, вул. Біла, 53, Г 2.
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства